

Fıstık seçiminde Avrupa lideri IRGR- Sadovo'dur

Автор(и): доц. д-р Златина Ур, ИРГР, Садово; доц. дн Станислав Стаматов, ИРГР – Садово, ССА

Дата: 19.06.2024 Брой: 6/2024

Bulgar tarımı ve özellikle tarım bilimi, Avrupa Ekonomik Topluluğu içinde son derece rekabetçi bir ortamda faaliyet göstermekte ve gelişmektedir. Bu durum, ülkemizin yüksek kaliteli üretime sahip modern bir tarım geliştirmek için tüm kaynaklarını – doğal zenginlikleri, iklim koşulları, deneyim, finansal ve bilimsel kaynakları – kullanmasını gerektirmektedir.

Avrupalı tüketiciler için yüksek kaliteli, çevre dostu ve sağlıklı gıdalar almak önemlidir. Yer fıstığı ve onlardan hazırlanan gıda ürünleri, yüksek biyolojik ve besin değeriyle öne çıkar ve yüksek katma değer sağlar.

İklim değişikliği sonucunda, ürünün ekimi için kuzey sınırı değişmekte ve çeşitlerimize ait yer fıstıkları artık sadece İtalya, Portekiz, Yunanistan ve Fransa'da değil, Avusturya'da da yetiştirilmektedir. Çeşitlerimizin

Amerikan, Çin ve Arjantin yer fıstığı çeşitlerine göre sunduğu temel avantaj, kısa vejetasyon dönemleridir – bu da Avrupa iklimine mükemmel şekilde uyum sağlar.

Doç. Dr. Stanislav Stamatov, IPGR-Sadovo'da geliştirilen en yeni yer fıstığı çeşitlerinden birini tanıtıyor. „Adata“ yer fıstığı çeşidi, büyük taneleri, yüksek verimi ve kendine özgü çatlamasıyla öne çıkıyor; bu, Bulgar yer fıstığı çeşitlerinin küresel olarak üretilen yelpazeden ayrılmasını sağlayan özellikle belirgin bir özelliktir.

Ülkemiz yer fıstığı ıslahında Avrupa lideridir ve bu konumunu korumaya devam etmelidir. Modern Bulgar çeşitleri yoğun ürünlerdir ve bu nedenle tüm tarla bitkileri için mükemmel öncülerdir. Bulgaristan'da yer fıstığı üretimi, ürünün yüksek fiyatı ve yer fıstığının proteinli bitkiler listesinde yer alması sayesinde ekilen alanlarını her yıl artırmaktadır.

Bulgaristan, Avrupa'nın en büyük yer fıstığı üreticisi olarak kendi ihtiyaçlarını karşılayacak üretimi sağlamalı ve Avrupa yer fıstığı pazarında belirli nişleri fethetmelidir. Bu hedefe ancak, iyi tat niteliklerine sahip yeni yüksek verimli çeşitlerin üretime sokulması ve Bulgar ürünlerinin rekabetçiliğini sağlayacak standart teknolojinin uygulanmasıyla ulaşılabilir.

Ülkemiz için böyle bir konum, yer fıstığı ıslahı ve teknolojisi araştırmalarına yönelik güncellenmiş bilimsel ve çalışma programının hedeflerini ve amaçlarını tanımlayacaktır.

Bilimsel açıdan bakıldığında, ülkemizde ve Avrupa'da bu ürün üzerindeki çalışmalar yalnızca IPGR-Sadovo'da yürütülmektedir. Genç bilim insanı Vanya Karamfilova'nın enstitüdeki doktora tezinin konusu „Ulusal Koleksiyondan Yer Fıstıklarının (*Arachis hypogaea* L.) Önemli Morfo-Biyolojik Özelliklere Göre Tanımlanması ve Değerlendirilmesi“dir. Doktora öğrencisinin çalışmasındaki temel amaç, morfolojik ve agronomik özelliklere dayanarak çeşitli kökenlerden gelen ekotipler ve yer fıstığı çeşitleri arasındaki taksonomik ilişkiyi değerlendirmek ve değişkenliği karşılaştırmak, ayrıca *ex situ* koruma ve ıslah için uygun germplazm kaynaklarını belirleme kriterleri oluşturmaktır.

Tezin uygulanması aşağıdaki aşamalardan geçecektir:

1. Yer fıstığı ekotipleri ve çeşitlerinin morfo-biyolojik özelliklerinin incelenmesi.
2. Yer fıstığı ekotipleri ve çeşitlerinin agronomik özelliklerinin incelenmesi.
3. Bazı yer fıstığı örneklerinin Valencia, Virginia ve Spanish çeşit tiplerine ait olup olmadıklarına göre taksonomik tanımlanması.

Çalışma, tiplere göre aşağıdaki örnekleri içermektedir: Kuzey Amerika'dan 10 örnek, Güney Amerika'dan 10 örnek, Afrika'dan 10 örnek, Asya'dan 10 örnek ve Bulgaristan'dan 51 örnek.

Çalışma sonucunda, önemli morfo-biyolojik özellikler için varyasyon kaynağı olarak hizmet veren hatlar seçilebilir ve yeni çeşitler için uygun olanlar önerilebilir.

PROFİL

Ivanka Karamfilova, Şubat 2024'te, bir yarışmayı başarıyla geçmesinin ardından, Tarım Akademisi'nin bir parçası olan IPGR-Sadovo'da tam zamanlı doktora öğrencisi olarak kaydolmuştur. Genç bilim insanının üzerinde çalıştığı tez konusu, „Ulusal Koleksiyondan Yer Fıstıklarının (*Arachis hypogaea* L.) Önemli Morfo-Biyolojik Özelliklere Göre Tanımlanması ve Değerlendirilmesi“dir.

Doktora öğrencisi Ivanka Karamfilova, Plovdiv Tarım Üniversitesi'nden “Bitkisel Üretim” uzmanlığıyla lisans ve yüksek lisans derecelerini onur derecesiyle tamamlamıştır. İki yıl sonra, aynı üniversiteden "İslah ve Tohum Üretimi" alanında yüksek lisans derecesi almıştır. Eğitimi sırasında Plovdiv Tarım Üniversitesi Öğrenci Konseyi'nin faaliyetlerine aktif olarak katılmıştır.

Sadovo'daki Enstitü'nün çalışmaları ve faaliyetleriyle ilk kez 2014 yılında bir aylık staja davet edildiğinde tanışmış, bu süreçte çeşitli bitki türlerinin yetiştirilmesi konusunda değerli bilgiler edinmiştir.

2013-2015 yılları arasında Ivanka Karamfilova, „Tarım Ürünlerinde Verim ve Kalitenin Artırılması“ konulu bilimsel derslere, seminerlere, araştırmalara ve deneylere katılarak mesleki yeterliliğinin artırılmasına katkıda

bulunmuştur.

Plovdiv Tarım Üniversitesi Bilimsel Makaleleri, cilt LIX, kitap 1, 2015'te yayımlanan "AU-Plovdiv (SOA) Herbaryumu'nda fam. Hyacinthaceae Batsch ex Borkh subfam. Hyacinthoideae Envanteri" başlıklı bilimsel makalenin ortak yazarıdır.

Bilimsel bir kariyere başlamadan önce, I. Karamfilova, ziraat mühendisi olarak altı yıldan fazla deneyim kazanmıştır ahududu üretimi ve işleme yapan bir şirkette. Orada, şunlarla ilgilenmiştir: ahududu tarlalarının bakımı ve büyüme kontrolü, ekim materyali yetiştirme ve tarla işçilerinin faaliyetlerini koordine etme. Bitki hastalıkları ve zararlılarının ortaya çıkışına yönelik araştırmalar yapmış ve bunların uygun kontrolünü sağlamıştır.

Onun için tarım bir tutku ve sorumluluktur. Her gün çeşitli bitki türleriyle çalışma ve tarım üreticileriyle iş birliği yaparak verimlerini ve ürün kalitesini artırma fırsatından keyif almaktadır. İnovasyon ve bilginin, tarım biliminin gelecek nesiller için gelişimi ve korunması için başarılı bir formül olduğuna inanmaktadır. Bu nedenle, daha iyi ve sürdürülebilir bir tarım için pratik çalışmalarında uygulamak üzere yeni bilgiler öğrenmeye ve edinmeye devam etmektedir.